

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет фізичної культури
Кафедра спорту і спортивних ігор

Дипломна робота (проект)
магістра

з теми: «ПЕДАГОГІЧНА СИСТЕМА ВИХОВАННЯ В УЧНІВ
ПОЗИТИВНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ»

Виконала: студентка 2 курсу,
групи ФКв1-М17
спеціальності 014.11 Середня освіта
(Фізична культура)
Жовнір Сніжана Русланівна
Керівник: Лісенчук Г. А., доктор наук з
фізичного виховання та спорту, професор
кафедри спорту і спортивних ігор
Рецензент: Зданюк В. В., кандидат
педагогічних наук, доцент кафедри
фізичної реабілітації та медико-
біологічних основ фізичного виховання

Кам'янець-Подільський – 2018 року

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ПОЗИТИВНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА.....	7
1.1 Теоретико-методологічні засади виховання позитивного ставлення особистості.....	7
1.2 Сутність і зміст позитивного ставлення учнів до занять фізичною культурою.....	12
1.3 Стан проблеми в практиці загальноосвітніх шкіл.....	18
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	31
2.1 Методи дослідження.....	31
2.2 Організація дослідження.....	36
РОЗДІЛ 3. ПЕДАГОГІЧНА СИСТЕМА ВИХОВАННЯ В УЧНІВ ПОЗИТИВНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ШКОЛЯРІВ СЕРЕДНІХ КЛАСІВ.....	38
3.1 Характеристика відношення молодших підлітків до уроків з фізичної культури.....	38
3.2 Виховання в учнів позитивного ставлення до занять фізичною культурою в процесі навчання.....	42
3.3 Обговорення результатів експериментальної роботи.....	68
ВИСНОВКИ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	84

ВСТУП

Актуальність теми. Розв'язання проблеми збереження і розвитку людського потенціалу нашої країни вимагає від загальноосвітньої школи вдосконалення системи фізичного виховання, спрямованого на утвердження здоров'я як основної життєвої цінності особистості. У зв'язку з цим у Законі України "Про фізичну культуру і спорт", Цільовій комплексній програмі "Фізичне виховання – здоров'я нації" наголошено, що одними з головних завдань загальноосвітніх навчальних закладів є зміцнення здоров'я учнівської молоді, підвищення фізичної підготовленості як суттєвої умови підвищення якості її життя.

Аналіз практики роботи шкіл України показує, що вирішення цього завдання залежить в основному від організації і самореалізації учнями здорового способу життя, важливим компонентом якого є систематичні заняття фізичними вправами. Але залучення школярів до таких занять стає можливим лише за умов сформованості в них позитивного ставлення до занять фізичною культурою. У процесі його виховання в учнів виникають позитивні емоції, з'являється інтерес до фізичної культури, формується готовність до фізичного вдосконалення, розвивається рухова активність і звичка до занять фізичними вправами.

Однак результати вивчення стану виховної роботи з учнями середніх класів у цьому контексті вказують на наявність протиріч між ускладненими вимогами до школярів та ступенем сформованості в них позитивного ставлення до занять фізичною культурою, яке є важливою умовою успішного виконання цих вимог. Як свідчать статистичні дані, стан здоров'я, фізична підготовленість, рівень знань, умінь і навичок більшості учнів не відповідають як загальноприйнятим нормативам, так і їхнім здібностям і можливостям. На уроках фізичної культури школярі проявляють байдуже чи

негативне ставлення до занять фізичною культурою. Такий стан пояснюється насамперед різким зниженням у школярів середніх класів стійкого інтересу до занять фізичними вправами. У цьому віці в учнів значно зменшується спонукальна сила природної потреби в рухах, що веде до відповідного способу життя, погіршення стану здоров'я і фізичної підготовленості [64, 82, 83]. У зв'язку з цим вкрай необхідною стає організація вчителем фізичної культури спеціальної роботи з виховання в учнів середніх класів позитивного ставлення до занять фізичною культурою.

Аналіз літератури показує, що проблема виховання у школярів середніх класів позитивного ставлення до занять фізичною культурою не була предметом спеціального вивчення. Її актуальність, недостатня теоретична розробка, вимоги шкільної практики й обумовили вибір теми дослідження: «Педагогічна система виховання в учнів позитивного ставлення до занять фізичною культурою».

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні й експериментальній перевірці ефективності змісту, форм і методів виховання в учнів середніх класів позитивного ставлення до занять фізичною культурою в процесі навчання.

Досягнення поставленої мети й перевірка гіпотези здійснювалися шляхом розв'язання таких **завдань дослідження:**

1. З'ясувати стан проблеми виховання у школярів позитивного ставлення до занять фізичною культурою в педагогічній теорії та освітній практиці.

2. Визначити сутність і структуру позитивного ставлення молодших підлітків до занять фізичною культурою.

3. Експериментально перевірити ефективність змісту, форм і методів виховання в учнів 5-7 класів позитивного ставлення до занять фізичною культурою.

Об'єкт дослідження – процес виховання в учнів 5-7 класів позитивного ставлення до занять фізичними вправами на уроках фізичної культури.

Предмет дослідження – зміст, форми і методи виховання у школярів середніх класів позитивного ставлення до занять фізичними вправами на уроках фізичної культури.

Для вирішення поставлених у дослідженні завдань використовувалися такі **методи дослідження**: аналіз і узагальнення літератури з проблеми дослідження; вивчення навчальних програм з фізичної культури і нормативних документів з фізичного виховання; педагогічні спостереження на уроках фізичної культури ; вивчення стану роботи загальноосвітніх шкіл і узагальнення досвіду роботи вчителів з виховання у молодших підлітків позитивного ставлення до занять фізичною культурою; вивчення документів планування навчально-виховної роботи в школі; бесіди, опитування, анкетування вчителів, учнів і батьків; педагогічний експеримент; порівняльний аналіз результатів експериментальної роботи щодо виховання в учнів середніх класів позитивного ставлення до занять фізичною культурою; методи математичної статистики; методи вимірювання обсягу й інтенсивності фізичних навантажень; тестові обстеження рівня фізичної підготовленості учнів експериментальних і контрольних класів.

Гіпотезою дослідження є припущення про те, що ефективність виховання в учнів середніх класів позитивного ставлення до занять фізичною культурою підвищиться, якщо: виховна робота буде побудована на основі принципів особистісно зорієнтованого виховання, яке передбачає активну участь у ній кожного учня, урахування його індивідуальності та особистісних якостей; виховання буде здійснюватися комплексно з урахуванням виховних можливостей уроків фізичної культури; технологія виховання у молодших підлітків позитивного ставлення до занять фізичною культурою буде реалізовуватися системно з урахуванням всіх його компонентів; після

оволодіння учнями певною системою знань і умінь вони самостійно займатимуться фізичною культурою.

Теоретичне значення дослідження полягає в уточненні поняття «позитивне ставлення до занять фізичною культурою»; розробці діагностики визначення рівнів сформованості ставлення молодших підлітків до занять фізичною культурою; виявленні характерних особливостей учнів з різними рівнями розвитку ставлення до занять фізичною культурою; обґрунтуванні змісту, форм і методів виховання в учнів середніх класів позитивного ставлення до занять фізичною культурою в процесі навчання.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці і впровадженні в практику роботи загальноосвітніх шкіл науково обґрунтованої методики виховання в учнів середніх класів позитивного ставлення до занять фізичною культурою в процесі навчання; розробці і впровадженні в практику методики вивчення ставлення молодших підлітків до занять фізичною культурою; удосконаленні структури уроку та планування навчального матеріалу з фізичної культури.

Апробація результатів дослідження відбувалась під час щорічної звітної наукової конференції студентів і магістрантів за підсумками НДР у 2017-18 н.р. Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (10-11 квітня 2018 року).

Структура та обсяг дипломної роботи магістра. Роботу викладено на 91 сторінках, що містить 12 таблиць і 5 рисунків. Дипломна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку 87 використаних літературних джерел.

ВИСНОВКИ

1. Аналіз літератури з проблеми виховання у молодших підлітків позитивного ставлення до занять фізичною культурою показав, що спеціальних досліджень з цього питання не проводилося. Ставлення школярів до занять фізичною культурою вивчалось, в основному, в комплексі з іншими проблемами. Це призвело до того, що й до цього часу залишалось не визначеним місце позитивного ставлення до занять фізичною культурою в мотиваційній сфері молодших підлітків. Не були вивчені в проаналізованих роботах психолого-педагогічні умови підвищення ефективності роботи школи з формування в учнів компонентів ставлення до занять фізичною культурою. У цих працях також не обґрунтовані зміст, форми і методи виховання у молодших підлітків позитивного ставлення до занять фізичною культурою. Залишається не до кінця вивченою й вікова динаміка ставлення учнів до занять фізичною культурою та його вплив на фізичну підготовленість підлітків.

2. Результати констатувального експерименту показали, що вихованню у молодших підлітків позитивного ставлення до занять фізичною культурою в загальноосвітніх школах приділяється недостатня увага. Так, 42,5 % обстежених учнів 5-7 класів мають негативне ставлення до занять фізичною культурою, 22,7 % – індиферентне. Таке становище спричинене насамперед тим, що в навчально-виховній роботі не враховуються особистісні якості учнів, у результаті чого педагогічний процес відбувається без їхньої активної участі. Неефективність виховання позитивного ставлення школярів до занять фізичною культурою також пояснюється безсистемністю в роботі вчителів, недостатньою наполегливістю вирішувати на уроках завдання формування всіх компонентів ставлення та недооцінкою озброєння учнів системою знань і умінь самостійно займатися фізичною культурою за

місцем проживання. Це призводить до того, що вони не в змозі здійснювати самовиховання, без якого неможливо досягти рівня позитивного дійового ставлення до занять фізичною культурою.

3. Порівняльний аналіз результатів експериментальної роботи показав, що в кінці дослідження стала значною та статистично достовірною різниця у вихованості в учнів експериментальних і контрольних класів позитивного ставлення до занять фізичною культурою. В учнів експериментальних класів був зафіксований суттєвий розвиток кожного компонента позитивного ставлення до занять фізичною культурою. Серед цих учнів не було виявлено жодного з негативним та індіферентним ставленням, 2,2 % мали ситуативне ставлення, 17,4 % – пасивно-позитивне ставлення і у 80,4 % спостерігалось позитивне дійове ставлення до занять фізичною культурою. Показники учнів контрольних класів характеризувалися незначною негативною динамікою, тобто позитивне ставлення до занять фізичною культурою у них залишилось на початковому рівні.

4. Результати дослідження показали високу ефективність експериментальної методики виховання в учнів середніх класів позитивного ставлення до занять фізичною культурою. Ця ефективність забезпечувалася: впровадженням у виховну діяльність експериментальних класів особистісно зорієнтованої технології виховання, яке передбачає активну участь у виховній роботі кожного учня з урахуванням його особистісних якостей; здійсненням у вихованні комплексного підходу з урахуванням педагогічних можливостей уроків фізичної культури; системною реалізацією технології виховання у молодших підлітків позитивного ставлення до занять фізичною культурою з урахуванням кожного з його компонентів; формуванням у школярів певної системи знань і умінь самостійно займатися фізичною культурою; самовихованням як провідною формою виховної роботи учнів загальноосвітніх шкіл.

5. Вивчення досвіду проведення уроків кращими вчителями показало, що виховання в учнів позитивного ставлення до занять фізичною культурою перебуває у прямій залежності від правильного використання на уроках методів і прийомів, що підвищують рухову активність школярів. До них належать: створення позитивного емоційного клімату під час проведення уроків; впровадження змагального та ігрового методів; застосування яскравих прикладів використання засобів фізичної культури і спорту в екстремальних умовах; доведення корисності занять фізичними вправами у режимі дня.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арєф'єв В. Г. Методика викладання фізичної культури в школі: навчальний посібник. Укл. Київ: ІСДО, 1995. 136 с.
2. Арєф'єв В. Г., Єдинак Г. А. Фізична культура в школі (молодому спеціалісту). Навчальний посібник для студентів навчальних закладів II-IV рівнів акредитації. 2-е вид. перероб. і доп. Кам'янець-Подільський: «Абетка-НОВА», 2001. 384 с
3. Белорусова В. В., Решетень Н. И. Воспитание в процессе занятий физической культурой. Москва: ФИС, 1990. 96 с.
4. Бібік Н. М. Формування пізнавальних інтересів молодших школярів: Дис... докт. пед. наук: 13.00.01. Київ, 1998. 380 с.
5. Безверхня Г. В. Вікова динаміка мотиваційних пріоритетів школярів до занять фізичною культурою і спортом. Москва: Логос, 2004. С. 84.
6. Борисенко А. Ф., Цвек С. Ф. Руховий режим учнів. Київ: Рад. школа, 1989. 191 с.
7. Ведмеденко Б. Ф. Теоретичні основи і практика виховання молоді засобами фізичної культури. Київ, 1993. 151 с.
8. Войлоков А. М. Исследование отношения учащихся старших классов к урокам физической культуры и путей совершенствования интереса к ним: автореф. канд. дисс. Санкт-Петербург, 2008. 125 с.
9. Волков Л. В. Возрастные особенности организации физической подготовки детей и подростков. Переяслав-Хмельницкий, 1991. 26 с.
10. Глазирін І. Диференційована фізична підготовка юнаків у системі урочних та самостійних занять. Фізичне виховання в школі. 1999. Випуск 2. С. 28-32.

11. Грабарь М. И., Краснянская К. А. Применение математической статистики в педагогических исследованиях. Непараметрические методы. Москва: «Педагогика», 2007. 125 с.
12. Громцева А. К. Формирование у школьников готовности к самообразованию: Учебное пособие по спецкурсу для студентов педагогических институтов. Москва: Просвещение, 1983. 144 с.
13. Габишев А. П. Формування мотивів фізичної активності у школярів на уроках фізичної культури. Збірник тез, доповідей на республіканській науково-практичній конференції. 2010. 365 с.
14. Головин С. Ю. Словарь практического психолога. Минск: Харвет, 1998. 354 с.
15. Гогунев Е. И. Психология физического воспитания и спорта. Москва: Просвещение, 2000. 145 с.
16. Дуркин П. К. Научно-методические основы формирования у школьников интереса к физической культуре: автореф. дис. Архангельск, 2005. 43 с.
17. Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття»). Київ: Райдуга, 1994. 64 с.
18. Державний стандарт освітньої галузі «Фізична культура і здоров'я» (Основна школа, проект). Фізичне виховання в школі. 2000. Випуск 4. С. 12-14.
19. Дригус М. Т. Особенности отношения к учению у младших школьников с различной успеваемостью: Дис... канд. псих. наук: 19.00.07. Киев, 1979. 156 с.
20. Державні вимоги до навчальних програм з фізичного виховання в системі освіти. Фізичне виховання в школі. 1999. Випуск 3. С. 32-34.
21. Державні вимоги до системи фізичного виховання дітей, учнівської і студентської молоді. Фізичне виховання в школі. 1999. Випуск 3. С. 29-32.

22. Дуркин П. К. Научно-методические основы формирования у школьников интереса к физической культуре: Автореф. дис... докт. пед. наук: 13.00.01. Москва, 1994. 40 с.
23. Жаворонкова М. И. Формирование потребности в физическом совершенствовании у учащихся 6-8 классов: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.01. Ленинград, 1991. 19 с.
24. Захожий В. А. Формування в старшокласників інтересу до самостійних занять фізичними вправами Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: зб. наук. пр. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. Випуск 1 (9). С. 38–40.
25. Ивашкене В. П. Улучшение физического состояния школьников воспитанием их сознательной и активной деятельности на занятиях физической культуры: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.01. Вильнюс, 1990. 19 с.
26. Изучение мотивации поведения детей и подростков. Москва: Педагогика, 1999. 352 с.
27. Ильин А. В. Формирование эмоциональной сферы подростка в процессе физического воспитания в школе: Дис... канд. пед. наук: 13.00.01. Киев, 1990. 217 с.
28. . Ильин Е. П. Мотивация и мотивы. Санкт-Петербург: Питер, 2002. 340 с.
29. Катаев В. И. Изучение и формирование мотивационной сферы личности в подростковом и старшем школьном возрасте 1992. 54 с.
30. Кирсанова Л. А. Развитие творческой активности учащихся // Сов. педагогика. 1981. Выпуск 7. С. 64-67.
31. Козленко Н. А. Школьникам привычку заниматься физкультурой. Киев: Рад. школа, 1991. 120 с.

32. Козленко О. Н. Повышение эффективности физического воспитания младших школьников на основе формирования у них стремления к физическому совершенствованию : Дис... канд. пед. наук: 13.00.01. Киев, 1992. 210 с.
33. Комплексна програма фізичного виховання учнів 1-11 класів загальноосвітньої школи. Київ: Рад. школа, 1999. 61 с.
34. Комплексні програми середньої загальноосвітньої школи. Фізична культура 1-11 класи. Київ: Освіта, 1993. 54 с.
35. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти. Фізична культура. Допризовна підготовка. Фізичне виховання в школі. 2000. Випуск 4. С. 2-4.
36. Круцевич Т. Оцінка як один із факторів підвищення мотивації учнів до фізичної активності. Фізичне виховання в школі. 1999. Випуск 1. С. 47-50.
37. Кутепов М. Е. Структура потребностей и интересов школьников и трудящихся в занятиях физическими упражнениями и спортом: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.01. Москва, 1990. 24 с.
38. Лозова В. І. Пізнавальна активність школярів. Харків: Основа, 1990. 348 с.
39. Лихачёв Л. В. Удовлетворённость занятиями физической культурой и спортом как фактор повышения эффективности учебно-педагогического процесса: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.01. Москва, 1992. 15 с.
40. Лещенко Г. А. Формування позитивної мотивації школярів до систематичних занять фізичними вправами: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.09. Кривий Ріг, 2002. 18 с.
41. Леонтьев Д. А. Феномен ответственности: между недержанием и гиперконтролем. Экзистенциальное измерение в консультировании' психотерапии. Вильнюс: ВЕАЭТ, 2005. Т. 2. С. 7-22.

42. Мирошникова С. С. Стимулирование осознанности выбора жизненной позиции подростка в процессе дидактической игры: Дис. .канд. пед. наук. Волгоград, 2005. 150 с.
43. Маслоу А. Мотивация и личность. Санкт-Петербург: Питер, 2003. 352 с.
44. Манукян С. П. Про взаємовідносини понять «стимул» і «мотив». Москва: ОМЕГА-Л, 2004. 152 с.
45. Манукян С. П. Потребности личности и их место в педагогической концепции мотивов учения. Вопросы психологии. 1984. Выпуск 4. С. 38-43.
46. Маркова А. К. Формирование мотивации учения: Книга для учителя. Москва: Просвещение, 1990. 191 с.
47. Матюхина М. В. Мотивация учения младших школьников. Москва: Педагогика, 1990. 144 с.
48. Мерлин В.С. Лекции по психологии мотивов человека. Пермь, 1991. 120 с.
49. Методические рекомендации по воспитанию у школьников привычки к занятиям физической культуры. Сост. Б. Ф. Ведмеденко. Киев, 1990. 20 с.
50. Методические указания по исследованию мотивационного состояния. Алма-Ата, 1990. 48 с.
51. Методичні рекомендації по комплексному плануванню уроків фізичного виховання. Житомир: Льонок, 1998. 56 с.
52. Мартин Д. Психологические эксперименты. Секреты механизмов психики. Санкт-Петербург: Прайм-Еврознак, 2004. 480 с.
53. Мясищев В. Н. Психология отношений: Избранные психологические труды. Под ред. А. А. Бодалева. Москва-Воронеж, 1995. 356 с.

54. Мартин Д. Психологические исследования. Секреты механизмов психики. Санкт-Петербург: Прайм-Еврознак, 2004. 480 с.
55. Онищенко Г. И. Роль эмоционально-нравственных отношений в семье. Киев, 1989. 126 с.
56. Орлов С. В. Воспитательная работа на уроках физической культуры в 5-8 классах: Методическое пособие для учителей. Москва: Просвещение, 1980. 63 с.
57. Основи здоров'я і фізична культура. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 1-11 класи. Київ: Початкова школа, 2001. 112 с.
58. Основы спортивной статистики. С.В.Начинская. К. : Вища школа, 1989. 189 с.
59. Павлов В. А. Педагогические ситуации как средство формирования сознательного отношения школьников к учению: Дис... канд. пед. наук: 13.00.01. Волгоград, 1990. 164 с.
60. Пальшкова И. А. Формирование ответственного отношения подростков к учению в коллективной познавательной деятельности: Дис... канд. пед. наук : 13.00.01. Одесса, 1994. 175 с.
61. Папуша В. Г. Методика формирования умений самостоятельно заниматься физическими упражнениями у младших школьников: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.01. Москва, 1987. 23 с.
62. Петренко И. И. Как подружить школьника с физкультурой. Киев, 1987. 48 с.
63. Петров В. А. Методика стимулирования самостоятельной работы учащихся 6-8 классов на уроках физической культуры: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.01. Москва, 1983. 24 с.
64. Петровская Г. В. Дифференцированное физическое воспитание учащихся младшего и среднего школьного возраста. Киев: РУМК, 1989. 19 с.

65. Петрухина О. А. Формирование ответственного отношения подростков к учебной деятельности на уроке: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.01. Ленинград, 1985. 23 с.
66. Павленко І. О. Формування у студентів мотиваційно-ціннісного ставлення до фізичної культури Теорія і практика фізичного виховання. 2010. Випуск 1-2. Том 1. С. 605-610.
67. Програма з фізичної культури для учнів загальноосвітніх шкіл. Укл. В. Г. Ареф'єв, Л. М. Белоус, Г. В. Воробей та ін. Київ, 1992. 36 с.
68. Програма з фізичної культури середньої загальноосвітньої школи (5-11 кл.). Івано-Франківськ, 1993. 80 с.
69. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Фізична культура 1-11 класи. Київ: Перун, 1998. 64 с.
70. Рубинштейн С. Л. Проблемы общей психологии. Москва: Педагогика, 1999. 423 с.
71. Рогалёва, Л. Н. Мотивационная стратегия управления деятельностью старшеклассников. Физическая культура в школе. 2008. Выпуск 2. С. 24-27.
72. Сапожникова Л. С. Некоторые особенности нравственной саморегуляции поведения младших школьников. Вопросы психологии. 1990. Выпуск 4. С. 55-60.
73. Самусева Г. В. Педагогическое сопровождение становления позиции субъекта учебной деятельности младшего школьника: Дис... канд. пед. наук 13.00.01. Воронеж, 2009. 182 с.
74. Спиридонова С. Б. Исследование возрастных особенностей самопознания школьников. Изв. Вол-гогр. гос. пед. ун-та. Серия «Педагогические науки». 2008. Выпуск 9 (33). С. 237-240.
75. Солнцева Л. С., Медведев В. М. Методы социально-психологического исследования в области физической культуры и спорта:

Методические разработки для студентов институтов физической культуры. Москва, 1989. 56 с.

76. Солопчук Н. С. Воспитание потребности в физическом совершенствовании у школьников допризывного возраста: Дис... канд. пед. наук: 13.00.01. Киев, 1990. 180 с.

77. Соколова Н. Ю. Как активизировать познавательную деятельность учащихся. Педагогика. 2001. Выпуск 7. С. 32-36.

78. Трубайчук Л. В. Младший школьник как субъект учебной деятельности. Начальная школа. 2005. Выпуск 9. С. 6-9.

79. Ушинский К. Д. Педагогические сочинения. Сост. С. Ф. Егоров. Москва: Педагогика, 1990. Т. 6. 528 с.

80. Уроки физической культуры в 4-6 классах: Пособие для учителей. Москва: Просвещение, 1991. 208 с.

81. Физическая культура в школе. Методика уроков в 4-8 классах. Под ред. З. И. Кузнецовой. Москва: Просвещение, 1990. 352 с.

82. Хоменко Н. М. Формирование потребности в физическом совершенствовании у младших школьников: Дис... канд. пед. наук: 13.00.01. Киев, 1991. 186 с.

83. Шиян Б. М. Методика фізичного виховання школярів: (практикум) : Навчальний посібник для студентів фізкультурних факультетів педагогічних інститутів та університетів Львів: Світ, 1993. 183 с.

84. Шиян Б. М. Стосунки між учителем і учнями в процесі фізичного виховання. Фізичне виховання в школі. 2000. Випуск 2. С. 45-47.

85. Шляхи індивідуалізації та диференціації навчання. Фізичне виховання в школі. 1998. Випуск 4. С. 21-23.

86. Щукина Г. И. Педагогические проблемы формирования познавательных интересов учащихся. Москва: Педагогика, 1988. 206 с.

87. Ядов В. А. Саморегуляция и прогнозирование социального поведения личности. Ленинград: Наука, Ленингр. отд., 1990. 264 с.